

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חולין פא

עניין: צידה – צער בעלי חיים בהריגה

משנה הלכות חיי סי פב

נודע ביהודה יו"ד תנינא סי יב

בסימן ט"ו הציא דברי הנוצ"י ת' סי' י' חיו"ד שמידש דאסור לעצ"מ ליכא אלא כשרואה לעצור ולהניחו בחיים אבל להמית בהמות ליכא ביה משום עצ"מ ומיהו הראה דהגרע"א פליג ע"ז ממשנה דחולין פ' אותו ואת בנו (פ"א:). השוחט ונתנבלה בידו והנוחר והמעקר פטור משום אותו ואת בנו וכתב בתוס' רע"א דמשום אותו ואת בנו פטור אבל מ"מ איסורא עבד משום עצ"מ ומשום ליכא דכל תשחית הרי גם כשימות הבהמה איכא משום צער בעלי חיים וכן יא' **ולפענ"ד** אי משום הא אכתי יש לחלק דלא פליגי לפמ"ש ז"ל דכל מעשה בראשית לדעתן ולציון נבראו והתנה הקצ"ה עם בהמות טהורות להיות נשחטת לשמו ולאכול לבג"א ובהמה טהורה הסכימה להיות נשחטת באופן השחיטה שנאמרה למשה מסיני וכל שאינו עושה לה כן הרי הוא מנערה ולכן השוחט שחיטה כשרה ליכא משום צער בעלי חיים אבל המנבלה כיון דלא הוה שחיטה כשרה יש כאן ליכא דלער בעלי חיים וממילא אתי שפיר דהנוצ"י מיייר מצהמות טמאות שרואה להמית בהמות חיות טמאות ליכא איסור וא"כ אתי שפיר ג"כ מדברי הר"ן דודאי השוחט מן הדדין וחותר מן המפרקת איכא צער בעלי חיים דדוקא לשחוט מן הסימנים הסכימו בהמות טהורות ולא לשחוט מן הדדין ולחטוך מן המפרקת, והגם שכוונתו להמית אבל בלהמית נמי איכא צער בעלי חיים אם ממיתה שלא באופן הרשאי למנער יותר מן הכריך ולהמית שאין צו צער בעלי חיים שכתב הנוצ"י היינו שממיתה שרואה להמית וממית בצער המיעוט שאפשר אלא שהרי עכ"פ איכא צער בעלי חיים שממית וע"ז ליכא קפידא כיון שרואה להמית הבהמה אבל אם ממית הבהמה ובשעת מיתה מנערה ודאי מודה הנוצ"י שאיכא צער בעלי חיים ולא חידש הנוצ"י רק דעם דין להמית בהמה וחיה ליכא משום צער בעלי חיים אבל ודאי דלכריך להמיתה באופן שליכא צער בעלי חיים ולכן בשחיטה כריך דוקא שחיטה כשרה ואם נבלה אית צה צער בעלי חיים וזהו ג"כ שיטת הר"ן למעין זה צור.

ועכשיו אני אומר אפילו איסורא איכא, שהרי כל העוסקים בזה לריכין להכנס ביערות, ולהכניס עצמם בסכנות גדולות במקום גדודי חיות, ורחמנא אמר [דברים ד' ט"ו] ונשמרתם מאד לנפשותיכם. ומי לנו גדול ואומן בקי בציידה יותר מעשו, שהכתוב העיד עליו [בראשית כ"ה כ"ז], ויהי עשו איש יודע ציד וכו', ופוק חזי מה אמר הוא על עצמו [שם ל"ב], הנה אנכי הולך למות וגו', ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, שהיינו שהוא מסתכן בכל יום בין גדודי חיות, וכן פירשו הרמב"ן [שם ל"ד]. ומעשה איד יכניס עצמו איש יהודי למקום גדודי חיות רעות, ואף גם בזה מי שהוא עני ועושה זו למחייתו, לזה התורה החירה, כמו כל קושרי ימים מעבר לים, שכל מה שהוא לצורך מחייתו ופרנסתו אין ברירה, והתורה אמרה [דברים כ"ד ט"ו] ואליו הוא נושא את נפשו, ואמרו רז"ל [ב"מ ק"ז ע"א] מפני מה זה עלה בכבש ונתלה באילן ומסר עצמו למיתה, לא על שכרו כו'. אבל מי שאין עיקר כוונתו למחייתו, ומתאמת לבו הוא הולך אל מקום גדודי חיות ומכניס עצמו בסכנה, הרי זה עובר על ונשמרתם מאד כו'. וז"ל הרמב"ם בפ' י"ב מהל' רואה ושמירת נפש הלכה ו', וכן אסור לאדם לעבור תחת קיר גטוי כו', וכן כל כיוצא באלו ושאר הסכנות, אסור לעבור במקומן.

ומעתה אני אומר שיש בדבר זה איסור וגם סכנה. ועוד צו שלישי, שעכ"פ מזכירין עונותיו, שאין זה פחות מקיר גטוי, ואולי לזה כיוון חכמי המשנה במסכת ברכות פ"ד תפלתו. ולכן יש בדבר זה מדה מגונה דהיינו אכזריות, וגם איסורא וסכנתא, וגם הזכרת עונותיו, ולכן השומע לי ישכון בטח השקט ושאין בציחו ולא יאצד זמנו בדברים כאלה. ולולא אהבתי להגביר המפורסם במדות טובות, לא הייתי מוזדקק להשיב על שאלה חו, אבל להיותי יודע שהגביר וכל ביתו שפיר שמעיהו, ולכן כריך אני לשמור בכל כחי את כל בני ביתו, שלא יתנו מקום לשונאי הגביר שנאה מחמת קנאה שימצאו מקום להתלונן. והיה זה שלום.

מכתבו קבלתי, ואם אינני מכיר ואל ידענא ליה, אך אשר צה לשאול שאלתא ומשפטי בלישנא דחכמתא, הנני משיב לכל שאל. ושורש שאלתו, איש אחד אשר זכה השם בנחלה רחבה ויש לו כפרים ויערות אשר בהיערות חרמוש כל חימו יער, אם מותר לו לילך בעצמו לירות בקנה שריפה לצוד ציד, או אם אסור לישראל לעשות דבר זה, אי משום צער בעלי חיים, אי משום כל תשחית, ואי משום שנהגו צו איסור לעצ"מ כמבואר בתוס' במסכת ע"ז דף י"א [ע"א ד"ה עוקרין], והיינו בפסקי תוס'.

ואמנם אין לנו להאריך בזה, כי כבר האריך מהר"א [תרומת הדשן] בפסקים וכתבים סימן ק"ה, שכל דבר שיש בו צורך להאדם לית ביה משום עצ"מ. וגם לא שייך לעצ"מ אלא לנערו ולהניחו בחיים, אבל להמית בהמות וחיות וכל מיני בעלי חיים, לית ביה משום עצ"מ. וכן מוכח בחולין דף ו' ע"ב, עקרנא להו איכא עצ"מ, קטלנא להו איכא משום כל תשחית. הרי אף שהשיב לו על עקרנא דאיכא עצ"מ, אעפ"כ אמר קטלנא להו. וא"כ אין נדון שאלתו משום עצ"מ. ומשום כל תשחית ודאי ליכא, דהרי נהנה בעור וגם אינו עושה דרך השחית. וגם עיקר איסור כל תשחית אף

ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר, ולא מנינו איש יד רק בנמרוד [בראשית י' ט'], ובעשו [שם כ"ה כ"ז], ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב. ופוק חזי לומר תכלה ומחדש, כתב מהר"י בפסקיו הביאו רמ"א ב"ח סוף סימן רכ"ג, שאין לומר כן על הנעשה מעורות בהמה משום ורחמיו על כל מעשיו. ואף שרמ"א כתב עליו שהוא טעם חלוש, היינו מנצ' שאינו חיוז שצבילו ימיתו בהמה, וכמה עורות יש שכבר מוכן, וכמה מחים מאלהים ויכולים להשתמש בעורותיהם, ועם כל זה סיים רמ"א שרצים מקפידים על זה. ואין ימית איש ישראלי בידים בעלי חיים בלי שום צורך, רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בציידה. ואי משום שדושים וחאזים

תוס' רעק"א כאן

[אות כג] **פטור משום או"ב**. דייק כן להורות דמשום או"ב הוא דפטור. אבל מ"מ איסורא עבד משום צער בע"ח. ומשום לתא דבל תשחית. ש"ל:

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON